

π α
8

Q. 523, 16.

B. m.

Q. D. B. V.

De

IMAGINIBUS
VIRO RUM CLARORUM,
BIBLIOTHECARUM OR-
NAMENTO,

Inclutæ Facultatis Philosophicæ Indultu

d. XXV. Novembr. M DC XCII.

different

M. JOHANNES DAVID Schreber/

&

JOHANNES Gottlob Pfeiffer/
Misenenses.

LIPSIÆ

Literis JOHANNIS GEORGI.

G. B. B. V. N.

IMAGINIBUS

VIRORUM CLARISSIMORUM

BIBLIOTHECAE M. OR.

NAMENTO,

facturae Typographicae

MDCCXXV.

M. JOHANNES

JOHANNES GOTTFRID

M. D. C. C. X. V.

ELPIS

L. J. J. G. G. G.

I.

Quod usitatum est haecenus, & consen-
taneum videtur maxime, ut ejus rei, abs qua
fructus aliquis ad nos pervenire solet, cura
geratur praecipua, monstranturque viae ac
rationes, quibus acquiri non tantum illa, sed
sustineri etiam, magisque perfici possit; id in sua cum-
primis Republica Rei literariae proceres observarunt,
posteaquam nosci coepit & deprehendi passim, quod
ex Bibliothecarum conditu in eam redundare suevit
commodum, quantoque fuerint haec per longum secu-
lorum decursum ad sapientiam adiumento. Enim ve-
ro surrexerunt magno agmine, qui autores essent sua-
foresque summis Principibus, ut, quibus ad Musarum illa
delubra opus esset sumptibus, benigne eos suppedita-
rent, & vel hac etiam via nominis sui quaererent im-
mortalitatem, quemadmodum, historia quidem teste,
extiterunt quoque semper, quibus imperii negotia cu-
ris hujusmodi distinguere voluptati fuit. Alii rem ag-
gressi Bibliothecas adornarunt ipsi, aut scriptis etiam or-
dinem exposuerunt, quo exacte quaevis sint distribuenda
& quodnam sit officium illius, qualesque debeant
esse ingenii dotes, qui praesse ipsis cum laude satagat.
Alii jacturam questu, quam per temporum iniurias tot
priscae aevi monumenta passa sunt, memoriam eorum un-
decunque collectam nobis reliquerunt. Aliis vicissim
singularum Bibliothecarum historiam, & evulgatos li-

De instituta
scribendi de
Bibliothecis.

A

bro-

librorum Catalogos debemus, quemadmodum nec defuerunt, qui de arcanis Bibliothecarum solliciti ad insignem eruditi orbis usum scriptorum codicum titulos publicare operæ pretium arbitrarentur. Quorum quidem de industria ceu fas est oppido gaudere, ita vitio nobis fore non existimamus, si labores illos, qua decet, reverentia venerantes, in eo, quod subinde singulare habent & eximium Bibliothecæ, **CLARORUM** nempe **VIRORUM IMAGINIBUS**, quæ non parum faciunt ad ornamentum ipsarum & gloriam, cogitationes nostras nunc potissimum defigamus. Credo equidem grave nos subituros esse iudicium, si de instituto hoc coram Magno Balzacio ratio foret reddenda. Is enim quando amicum suum ex Italia domum reducem de admirandis ejus regionis sciscitatur, muta quidem marmora, picturasque ad profanas vulgi delicias rejicit, & indignas arbitratur mentis suæ contemplatione. *Epistolar. L. I. p. m. 42.* At enim vero quemadmodum alii sunt omnino thesauri, quos indagant præcipue, qui in Bibliothecas deferuntur, quibusque pretium ipsis potissimum statuitur, libri nempe, plena isthæc omnis sapientiæ vasa & testes; ita tamen nec plane ineptus eris, si ad ornamenta ista quandoque & limis, quod ajunt, oculis respicias. Nam & phaleras spectare solent, qui Pegasum mirantur.

Imagines
Claror. Virorum con-
servatæ vel in
locis publi-
cis.

II. Quemadmodum vero per vetustum studium est conservandi eorum effigies, qui de Republica insigniter fuerant meriti, ita non unus etiam suffecit locus, quo illæ ad posterorum memoriam & gratum oculorum pabulum exponerentur. Publica & pervulgata virtus publicum exposcit campum, unde datus olim hic honor Viris Magnis, ut sub dio sæpius illustres ipsis statuæ

statuæ ponerentur, prout ex Cicerone hoc, Svetonio, Tacito, Plinio & Plutarcho passim colligi potest, quorum exscribere loca eo minus necessarium arbitramur, quo diligentius Baro Figrelus in eleganti *de Statuis veterum* libro rem omnem persecutus est, cui Cœlius Rhodiginus *Antiquar. Lectio. L. XXIX. C. 24* Franc. le Me'ecum *Tractatu suo, quem de Statuis* ante quatuor annos, occasione statuæ Ludovico XIV. per Franc. Ducem de la Feuillade erectæ, Parisiis edidit, & tot alii rerum antiquarum scrutatores adjungendi sunt. Neque defuerunt nostris temporibus, qui simili honoris genere Principum maxime Virorum famæ & meritis consulerent, vel qualicunque etiam felicitati blandirentur.

III. Propius ab instituto nostro absunt, quæ de ^{Vel in Curiis.} imaginibus in Curiis conservatis legimus. Moris fuisse apud Romanos, curiam suam varii generis picturis decorare, Plinius testatum fecit, quando M. Valerium Maximum Messalam, abs quo, eodem teste, præcipua artis pictoriæ dignatio Romæ increvit, tabulam prælii, quo Carthaginenses & Hieronem in Sicilia devicerat, proposuisse in latere curiæ Hostiliæ scribit *L. XXXV. c. 4.* At seorsim etiam Clarorum Virorum facies exhibitas fuisse, Taciti probabimus narratione, quando Q. Hortensii nepotem M. Hortalum paupertate coactum cum quatuor filiis ad curiam venisse, & in Senatus palatio, habita Oratione gravi, monstrataque modo Hortensii inter Oratores, modo Augusti imagine, misericordiam Tiberii & inopiæ suæ levamentum aliquod quæsisisse refert, *Annal. II. 37. Conf. de Catone locum Valerii Maximi §. seq. adductum.* Transiit consuetudo hæc ad ætatem nostram, qua tabulas hujusmodi in bonam eorum memoriam, qui ad clavum Reipublicæ federant, in curiis appensas videre non est inconsuetum, IV.

Vel in Tem-
plis, qua oc-
casione agi-
tur de vani-
tate Pontifi-
ciis in tem-
plis suis ex-
ornandis u-
sitata.

IV. A Curia transeamus ad templa, priscis etiam temporibus picturarum varietate exornata. Poterunt videri eam in rem Pausanias & Plinius passim; maxime vero hic L. XXXV. c. 4. Nobis cum ad humanas effigies respicere solum animus sit, sufficiat annotasse locum ex Valerio Maximo, qui L. VIII. c. 15. imaginem P. Scipionis Africani in templo Jovis Capitolini asservatam memorat. *Superior, inquit, Africanus imaginem in cella Jovis Optimi Maximi positam habet, quæ quotiescunq; funus aliquod Corneliae genti celebrandum est, inde petitur, unig; illi instar atrii Capitolium est; tam hercule, quam curia superiori Catoni, unde effigies illius ad ejusdem generis officia expromitur.* Causam, ob quam honoris Scipioni datus, explicat Appianus de bello Hispaniensi p. 912. 913. edit. Gryphian: *Capta Carthagine, (ita vertit Curio) summis laudibus efferebatur ab omnibus mortalibus, quibus persuasum erat, eum omnia instinctu divino potius, quam humano consilio gerere. Quin & ipse idem sibi persuaserat — — — ejus rei causa in Capitolii templum sepe numero solus ingredi consueverat, foresque claudere, quasi à Deo docendus. Ex quo etiam hodie in publicis pompis sola Scipionis imago ex Capitolio trahitur, cum aliorum imagines ex foro trahantur.* Conf. quæ dicit Oliverius ad Valer. Maxim. l. supra alleg. Cum autem veteres imagines suas clypeis, quibus in pugna utebantur, continere solerent, quod institutum plenum virtutis vocat Plinius, & Grammaticos ridet, qui à cluendo vocem clypei deducant, XXXV. 3. inde, eodem teste, in more fuit positum, dicare in loco sacro scuta isthæc, cumque scutis adeo vultus venerandos, & honorum titulos. Imo & Christianis, postquam, Imperatoribus ad veram fidem conversis, Ecclesias nacti sunt, imagines Basilicarum ornamenta non displicuerunt, de quo instituto, & quomodo in cultum Idololatricum postmodum

dum degeneraverit, ex alia cathedra disquiri solet, Vid. post alios. B. Kromayerus *Disputat. de Apostasia Eccles. Romanae Decad. II. Disput. I.* Servatur vero hodiernum apud nos ea consuetudo, ut quorum fuit in verbo Dei prædicando & gerendis Domini, quæ vocant, bellis spectata fides & labor egregius, eorum effigies publice suspendantur: qualis quidem res ceu insigni est adiumento ad conservandam mortuorum memoriam & ad virtutis apud viventes studium; ita longissime abit à praxi Romanæ Ecclesiæ, quæ, ut de cultu imaginum idololatræ nihil adjiciamus, duplicem tamen eo nomine incurrit reprehensionem, quod & *immodicis sumptibus aut extruat, aut ornet monasteria sive templa, cum interim tot viva Christi templa fame periclitentur, nuditate horreant, rerumque necessariorum inopia discrucientur,* quæ iusta prolixaque est Erasmi querela in *Convivio Religioso Colloquior. p. m. 119. seqq.* & quod inani studio imaginibus quibusdam suis antiquitatis colorem inducere nitantur. Mira sunt, quæ de Christo, Maria, Petroque abs Luca depictis fabulantur Pontificii, confutata ex meritis in *Exercitationibus Joh. Reiskii de Imaginibus Jesu Christi Exercit. V. tota.* Cæterum possunt videri speciatim de pretiosis hujusmodi monumentis Itinerariorum scriptores, estque cum primis diligens in annotandis illis, qualia quidem in Italia viderat, Richard Lassel, cujus de Itinere Italico liber in Gallicam & Germanicam linguam translatus extat.

V. Erat etiam moris olim, historias, fabulas, aliæque multa porticibus depingere, vid. allegat. Zimmermanno in *Analectis Menstruis, Mens. VII. p. 366.* Liquetque vel unius Cornelii Nepotis testimonio, illustrium Virorum effigies in illis conspectas fuisse. Memorat is, Militiadi talem tributum esse honorem, *ut in porticu Atheniensium,*

Vel in Porticibus.

ensum, quæ Pæcile vocatur, cum pugna depingeretur Marathonia, in decem prætorum numero prima ejus imago poneretur I. 6. 3. Junge Pausaniam, qui in altero Græciæ ocello, Lacedæmone, in foro omnium operum nobilissimum porticum esse scribit, quæ Persica appellata, quod de Persarum manubiis ædificata sit, & Persicorum ducum statuas candido factas lapide singulare habeat ornamentum in *Laconicis sive L. III. p. 167. edit. Latin. Sylburgian.* Libertum Neronis, cum daret Antii munus gladiatorium, publicas porticus pictura investivisse, gladiatorum ministrorumque omnium veris imaginibus redditis, testatur Plinius XXXV. 7. Imo picturis maxime floruit ea porticus, quam Neapoli in Suburbio vidit Philostratus, cujus tabellas non sine maximo labore à quopiam collectas ipse Libris II. exposuit, nactus in hoc studiorum genere æmulum Philostratum ex filia nepotem, cujus Icones una cum Callistrati Statuarum Ecphrasibus libris istis in Morelliana editione subjuncti sunt.

Vel in Gymnasiis.

VI. Idem quoque Græci Gymnasia sua & Academias simulacris benemeritorum decorare consueverunt, quemadmodum Plinius testatur, quod Athenienses Berofo ob divinas illius prædictiones publice in Gymnasio statuam inaurata lingua statuerint, VII. 37. conf. de Gymnasii, quod Ptolomeum dictum, statuis & lapidibus Pausanias in *Atticis sive L. 1. p. 28.* & de aliis passim. Cumque Mercurius & Minerva sermonis sapientiæque crederentur Dii, inde jungere eorum signa, quæ Hermas vocabant & Hermathenas, usitatum fuit. Vid. Pausanias iterum, & de Romanis Græcorum æmulis Cicero, cujus loca huc facientia collegit Figrelus de *statuis veterum c. 24.* Quibus alterum placet jungere ex sequioris ævi scriptore Sidonio Appollinari, qui cum primis huc

huc facit. Is enim quando *L. IX. ep. 9.* de Fausti Papæ novo cum Philosophia conjugio, quodque gentilibus eam injustis possessoribus eripuerit, lætatur, illum, qui Faustum buic matrimonio copulatum lacesiverit, nunc sentiturum esse, scribit, *Ecclesie Christi Platonis Academiam militare, ipsumque nobilius philosophari; primum, ineffabilem Dei patris asserere cum sancti Spiritus aternitate sapientiam; tum præterea non cesariem pascere, neque pallio aut clava, velut sophisticis insignibus, gloriari, aut affectare de vestium discretione superbiam, nitore pompam, squalore jactantiam, neque ipsum (Faustum) satis hoc æmulari, quod per gymnasia pingantur Areopagitica, vel Prytaneum, Zeusippus cervice curva, Aratus panda, Zenon fronte contracta, Epicurus cute distenta, Diogenes barba comante, Socrates coma candente, Aristoteles brachio exerto, Xenocrates crure collecto, Heraclitus fletu oculis clausis, Democritus risu labris apertis, Chrysippus digitis propter numerorum indicia constrictis, Euclides propter mensurarum spatia laxatis, Cleanthes propter utrumque corrosis &c.*

VII. Imo vero privati etiam in ædibus suis suorum olim imagines ad posteritatem conservarunt. Testes sunt ejus rei Atria fumosis imaginibus subinde plena. Effigies majorum cum suis titulis idcirco in prima ædium parte poni solere, ut eorum virtutes posteri non solum legerent, verum imitarentur, scribit Valerius Maximus *L. V. c. 8.* De forma imaginum illarum, quæ cera potissimum, adscriptis inferius titulis, exprimebantur, thecisque suis inclusæ in funere nobilium longa pompa efferebantur, diligenter agit Alexander ab Alexandro *Genialium dierum L. V. c. 24.* & post eum Lipsius *Electior. L. I. c. 29.* Abusum vero atque vanam quorundam in copia imaginum gloriam damnant passim Romanarum rerum Scriptores, facitque huc egregie tota Juvenalis liberrimi morum Cen-

Vel apud pri-
vatos in A-
triis.

Censoris *Satyræ VIII.* & ut alia omnia nunc transeam, præclarum Senecæ monitum ex *L. III. de benefic. c. 28.* Nemo, inquit, altero nobilior, nisi cui rectius ingenium, & artibus bonis aptius. Qui imagines in atrio exponunt, & nomina familiae suae, longo ordine ac multis stemmatum illigata flexuris, in parte prima adium collocant, noti magis, quam nobiles sunt. Unus omnium mundus parens est, sive per splendidos, sive per sordidos gradus ad hunc prima cujusque origo perducitur. Non est, quod te isti decipiant, cum majores suos recensent, Ubicumq; defecit nomen illustre, illico Deum fingunt.

Vel in cubi-
culis.

VIII. Quos vel amore complectebantur aliquo, vel studio singulari colebant, eorum effigies cubiculis suis inferre veteres solebant. Meminit Plinius vultuum Epicuri per cubacula gestatorum, *XXXV. 2.* Et Svetonius inter cubiculares Augusti puerilem ipsius imaginem Principi abs se donatam coli in *vita Augusti c. VII.* ac eundem Augustum effigiem unius ex Caligulae liberis in cubiculo suo positam, quotiescunque introiret, exoculari scribit, in *Vita Caligulae c. VII.* Quemadmodum de Alexandro quoque Severo constat, quod in larario suo, cubiculo maxime confini, & divos principes, sed optime electos, & animas sanctiores, in quibus & Apollonium, & quantum scriptor suorum temporum dicit, CHRISTUM, Abrahamum & Orpheum & hujuscemodi deos habuerit, ac majorum effigies, vid. Lampridius in *Ejus vitæ c. 29.* De imaginibus cubicularibus egit Pontanus *Attic. Bellar. p. 774.* de laribus vero & larariis nuper admodum Baudelot de *Dairval de l'utilité des voyages Volum. I. p. 82. seq.*

Vel in Pinacothecis, ubi de studio Pinacothecario in genere.

IX. Pinacothecas integras plenas veteribus tabulis memorat Plinius *XXXV. 2. § 11.* & ante Plinium Varro etiam Luculli Pinacothecæ meminit *L. I. c. 2.* eodemque ac inferius *c. 59.* Oporothecarum splendorem ex illarum magni-

magnificentia adstruxit. Talis erat illa, in quam delatus Eucolpius Zeuxidis manus vidit nondum vetustatis injuria victas, & Protogenis rudimenta cum ipsius naturæ veritate certantia non sine quodam horrore tractavit &c. apud Petronium p. 92. Edition. Goldast. in 8. Quanquam cum Janus Doufa in *Præcidaneis adh.l.* Pinacothecas templis fere ac porticibus publicis annexas fuisse arbitretur, commodius forte hæc ad §. 5. referri possent. Erant vero Pinacothecæ loca, in quibus tabulæ pictæ, cælatum argentum, stragula vestis, signa & ornamenta reponebantur, teste Alexandro ab Alexandro *Genial. dier. l. V. c. 24.* de quarum structura versus septentrionem ob luminis constantiam agit Vitruvius *L. I. c. 2. & L. VI. c. 4.* Antiquorum hac in re magnificentiam nostra ætate summi principes, imo subinde etiam privati imitantur, non tabulas tantum, gemmas & numismata, sed quicquid singulare vel natura profert, vel hominum industria componit, aut peregrina Regio transmittit, Museis suis & Pinacothecis colligentes. Quod quidem studium tametsi suam subinde stultitiam patiatur, non parum tamen hætenus ad comparandam eruditæ antiquitatis notitiam profuit, imo obscurioribus scriptorum veterum locis aliquando lucem affudit non spernendam. Merentur vero potissimum commendari hic Ceimeliothecæ Italarum, apud quos hodie ædes Barberinæ adeo celebratæ sunt, ut exteris, cum primum Romam urbis visendæ causa appellunt, prius de Prænestinorum principum Palatio, quam de ceteris ejusdem urbis magnificentissimis solliciti sint, teste Mich. Angelo Causeo in *Museo Romano s. Thesauro Eruditæ antiquitatis*, quem nuper divulgavit, *Sect. I. p. 28. 29.* Olim autem Fulvii Ursini, veri Romanarum antiquitatum promiac condi, similis effulsit splen-

Antverpiæ
1606.

splendor, ex cujus numismatibus, marmoribus & gem-
mis Imagines illustrium selegit & incidit Theodorus
Gallæus: Commentario vero, quem ante ipsum cœpe-
rat Scioppius, illustravit Jo. Faber Bambergensis Medi-
cus. Paulus vero Jovius, Episcopus Nucerinus, ipse Mu-
seum suum ob amœnitatem loci, lætam tabularum va-
rietatem, imo etiam hominum, eo confluentium, copiam
maxime celebratum descripsit, & descriptionem ejus
Elogiis Virorum literis illustrium præmisit. Cui jun-
gendus est præ aliis Laurentius Pignorius Patavinus,
cujus Vitam, Bibliothecam, & Museum, in quo inter alias
Baronii, Bellarmini, Petrarchæ, Pinelli, Torquati Tassi,
Ciceronis effigies, statuæ etiam, nummi & elegans anti-
quitatum suppellex, descripsit singulari libello Tomasi-
nus Venetiis, 1632. Jucunda porro sunt, quæ de Lælio Gvi-
diccione narrat Erythræus, cujus verba haud piget ad-
scribere: *Incredibili, inquit, tabularum studio & cupidita-
te flagrabat, adeo, ut in illis comparandis, nulli neque labori
neque sumtui parceret, ex iisque insignem domi suæ pinacothecam
instruxerat, in quam summa ambitione omnes sive cives
sive hospites introducebat, ipse erat uniuscujusq; demonstrator,
ipse laudator, ipse memoria omnium eorum artificum nomina
repetens, quorum eas manu depictas agebat, atque has Mi-
chaeli Angelo Bonarotæ, has Raphaeli Sancio Urbinati, has Pe-
rino Vago, aliisque, qui longe omnibus pingendi arte præstite-
runt, tribuebat; in quo, ut insignem quendam pictorem dicere
audivi, qui sæpius eas attente consideraverat, mire se decipi-
ebat, vel ab aliis, qui eas illi carissime divenditas obtruserant,
deceptus errabat. Pinacoth. Imagin. P. II. n. XL. Marcum
Boschi, cujus extat liber, *le Minere della pittura*, in præ-
fatione istius promississe alterum *di tutte le Galerie pur di
pittura, che si ritrovano in Venezia* Gregor. Leti me do-
cuit*

cuit, *Italia Regnante p. IV. L. I. p. 219.* Neque hic Olai Wormii Museum tacendum est, continens magno numero, quicquid rari vel natura protulit, vel ars humana adinvenit. Ejus *L. IV. p. 387.* inter alia mentio fit imaginis Catoptricæ, ad leges opticas factæ, quæ primo conspectu nil nisi confusum chaos, sed adhibito speculo eleganter elaboratas imagines Cardinal. Richelii, sceleti humani, Monachi Benedictini & nudæ virginis exhibet. Idem Wormius, ut hæc obiter addam, *p. 106.* in Thesauro Magni Ducis Hetruriæ Turcoidem se testatur vidisse, cui juglandem magnitudine æquanti Julii Cæsaris effigies insculpta fuit. Laudat Ducis istius Galeriam, ut vocant, Mabillonius etiam, & singularem esse scribit in uno ejus conclavi collectionem multarum tabellarum, in quibus pictores se ipsos expresse- runt, *Musei Italici p. I. p. 167.* Claruit apud Gallos eodem Pinacothecario studio Marollesius Abbas, qui ipse Catalogum vulgavit imaginum & figurarum Musei sui, quæ in Regium postmodum pervenerunt. vid. Baillet *Jugemens des scavans. Tomo. II. P. I. p. 269.* Embricæ vero hodie totus est in colligendis iconibus Cornelius à Beughem, earumque etiam insignem numerum ex antiquis marmoribus, numismatibus, gemmisque, non sine rei domesticæ, ceu ipse fatetur, clade, collegit. Notitiam earum dedit in *Museo Beughemiano*, quod Bibliograph. Historicæ, Chronologicæ & Geographicæ Ao. 1685. editæ subjunxit, sperans fore, ut si suppeditent, quæ desunt ipsi adhuc, Mæcenates, earum dare possit aliquando descriptionem luculentam. Museorum alias rerum curiosarum copia florentium singulares extant descripciones, nominanturque *Antiquitates Neomagenses, Museum Calceolarium Verona, 1622. il Museo di Mansfredo*

Septala in Tortona, 1666. Il Museo di Ferdinando Cospi in Bologna 1677. Il Museo de Moscardi in Verona 1672. Museum Kirckeri apud Baudelot de Dairval de l'utilité de voyages P. I. sub finem. Quibus Pinacotheca Gottorpiensis descriptionem vernaculam, quam Ad: Olearius Ao. 1674. edidit, addimus. Cimeliothecam Cæsaream Vindobonæ ab se, in eaque illustrium Pictorum tabulas visas commemorat Carol. Patin in libello: Relations Historiques de voyages en Allemagne, Angle terre & Hollande Ao. 1676. edito. Singularem ejus descriptionem Lambecius Commentar. de Biblioth. Vindobon. L. I. P. I. f. 24. universalem vero Museorum enarrationem de la Croix du Maine s. Crucimanius promiserat, teste Almeloventio in Bibliotheca promissa p. 15. meminitque cœpti à Jo. Dan. Majore, Medico Kiloniensi, de Museis rerum naturalium & artificialium laboris Clar. Mollerus Isagog. ad Historiam Chersonesi Cimbrica P. I. c. 2. p. 14.

Vel in libris.

X. Imo integris etiam voluminibus collecti illustrium hominum vultus & ad posteritatem transmissi sunt. Antiquum esse institutum istud Plinius confirmat, quando de M. Varone scribit, quod *benignissimo invento insertis voluminum suorum fecunditati, non nominibus tantum septingentorum illustrium, sed & aliquo modo imaginibus non passus sit intercidere figuras, aut vetustatem ævi contra homines valere, inventione muneris etiam Diis invidiosus, quando immortalitatem non solum dedit, verum etiam in omnes terras misit, ut presentes esse ubique & claudi possent, XXXV. 2.* Atticum vero, præter Plinium d. l. Cornelius Nepos *versibus, qui honore rerumque gestarum amplitudine ceteros Romani populi præstiterint, exposuisse, scribit, ita, ut sub singulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius quaternis quinisque versibus descripserit, XXV. 8.* Neutrum voluminum illorum ad nostram ætatem pervenit, nec tamen

tamen defunt hodie, qui simili industria Clarorum Virorum imagines hinc inde conquifitas in lucem publicam emittant, imprimis postquam ars incidendi in metallam nota nobis cœpit esse & familiaris. Jovii, Boiffardi, Bezæ & Imperialis hoc ingenere labores commendat B Thomafius in *præfat. de Clarorum Virorum Imaginibus, Disputationi de Virtute Heroica præmissa* p. 27. Quamvis Boiffardi Icones plane non sint ad vivum factæ, iudice Morhofio *Polyhistor. Literar. L. I. c. 19. p. 227.* Imperialis vero Museum, tametsi de cetero bonus liber sit, & contineat memorabilia multa, vid. Morhof. d. l. styli tamen dissimilitudine laborat. In Meurfii Athenis Batavis expressæ sunt plerorumque imagines, qui in Academia Lugduno-Batava docuerunt, ad cuius exemplum B. Spizelius Templum, quod vocat, honoris celebrioribus huius seculi Theologis, exhibito simul cujuslibet vultu, construxit, & Augustæ Vindelicorum prodire iussit. In Italia Jac. Phil. Tomafinus illustrium Virorum Elogia cum iconibus pulicavit; neque pridem adeo Carolus Patinus, elegantis eruditionis Vir, misso in lucem Lyceo Patavino eorum, qui hodie Patavii docent, vitas dedit & imagines, de quo libro vid. *Acta Eruditor.* Ao. 1682. p. 374. Prodiit eodem, cum Lyceo illo, anno, Isaaci Bullarti liber, *l'Academie des sciences & des arts* dictus, in quo ille nulla habita ætatis aut loci ratione, Virorum, qui vel consiliis in aula, vel literis in Academia, vel artium etiam aliarum inventionem & cultura claruerunt, vitas recenset, & imagines exacte sistit. Pauli Freheri *Theatrum Virorum Eruditione clarorum*, quod itidem superiori decennio, at minori multum apparatu, vulgatum est, Christiano Thomasio multis nominibus, imprimis vero ob omifias Verulamii, Cartesii, Conringii & Jacobi

Ao. 1625

Ao. 1673

1630. 1644

Ao. 1682

Ao. 1682

Ao. 1688

Thomafii, reliquorum vero expressas male imagines vapulat vid. Ejus *Colloqu. Menstr. 1688. P. II. p. 247. seqq.* Taceo similia Laurentii Crassi, Andreae Theveti, Johann. Sambuci, Phil. Galæi, Nic. Reufneri & aliorum scripta, quorum apud Morhofium *d. l. 5 in Catalogo Bibliothecæ Thuanae P. I. p. 494. 495.* fit mentio.

Et tandem in Bibliothecis, qua occasione de Origine consuetudinis istius agitur.

XI. Tam pertinaci studio ab ultimis pene seculis in imaginum collectione homines contenderunt, forentque ea loca fere præcipua, quibus eas voluerunt esse ornamenta; sed properamus nunc ad scopum dissertationis hujus & Bibliothecas, loca quidem in Republica conspicua maxime & veneranda, quibus similiter honor iste dari, eademque ex picturis gratia conciliari debuit. Originem rei istius ad Romanos refert Lipsius & Romanum inventum, dicit, Imagines in Bibliothecis dicere, ne omnia bella ad Græciam referantur, adducens Plinii testimonium, qui dubitare videtur, an priores cœperint Alexandriae & Pergami reges, *Syntagmat. de Bibliothec. c. 10.* At antiquius esse studium istud, fere persuadent me, tum ipsa pictoriæ artis vetustas & dignitas, tum æstimum Bibliothecarum per tot secula singulare. Illius quidem initia Ægyptii pariter ac Græci ad remotissima tempora referunt, vid. Polydor. Vergilius *de Invent. rerum L. II. c. 24.* Abrahami vero patri Taræ, Eusebii potissimum & Epiphanii autoritate inductus transcribit Schefferus *de arte pingendi p. 11.* Quam litem meam non facio; has autem, ut de antediluvianis, de Ebræorum porro, Arabum, Chaldæorum & Ægyptiorum Bibliothecis nihil dicamus (vid. de illis Maderus in *prefation. ad collectionem libellorum de Bibliothecis*; de his Lomeier *de Biblioth. c. 2. 3.* & Lipsius *d. l. c. 2.*) insigni plane industria Græci, literarum scientiarumque gloria & bellicæ disciplinæ laude floren.

florentissima gens, adornarunt, cujus rei atque de Ptolomæorum Alexandria, tum Atheniensium insuper studio luculenta extant testimonia apud Lomeier. c. 5. &, qui Lomeierum fideliter exscribit, Gallefium *Traité des plus belles Bibliothèques de l'Europe*, p. 34. seq. Jacent quidem illæ omnes alta jam pridem ruina oppressæ, nobisque nil nisi fœcunda lugendi materies nascitur, quando legimus, quæ de interitu ipsarum in *Præfatione Græc. Ling. Erotematibus præmissa* conscripsit Michael Neander, vel conscribere molitus est Joannes Baptista Ferretius, de cujus instituto Morhofius L. I. c. 5. videatur; interim fit verosimile, Romanis etiam in studio eo dicandi imagines Græcos æque, ac in aliis, præivisse, neque pereuntibus illorum Bibliothecis libros tantum, sed imagines etiam & tabulas periisse.

XII. Imagines ex auro argentoque, imo ex ære quoque factas Plinius XXXV. 2. tabulis depictas & exhibitas esse, alter Plinius L. III. *Epistol.* 7. testantur. Conf. Lipsius *Syntagmat.* c. 10. Fuisse itidem ex gypso compositas, colligitur ex Juvenalis *Satyr.* II. v. 4. Nec dubitandum, cereas etiam usurpatas, cum in atriis ceræ vel maxime locum habuerint. Vid. Juvenalis *Satyr.* VIII. 19. Dicebantur vero eorum cum primis imagines, quorum immortales animæ in iisdem locis loquebantur, teste Naturalis historiæ scriptore l. supra d. Imo inter literatores illos Imperatorum vultus similiter visi sunt, eorum scilicet, qui doctrina & literarum gloria spectati erant. De Trajano testatur Plinius, quod Prusæ in Bithynia statuam ejus in Bibliotheca positam viderit L. X. *Epist.* 85. Et de Numeriano Cæsare Vopiscus in *Vita ejus sub initium*: *Hujus Oratio tantum habuisse fertur eloquentia, scribitur ut illi statua non quasi Cæsari, sed quasi Rhetori decerneretur ponenda.*

Imagines ex qua materia factæ, & quorum positæ, ubi de quibusdam, qui se vivos depingi noluerunt.

ponenda in Bibliotheca Ulpia, cui subscriptum est: NUME-
RIANO CÆSARI ORATORI SUIS TEMPO-
RIBUS POTENTISSIMO. Ponebantur vero non
mortuorum tantum, sed vivorum etiam imagines; de
illis dubium nullum, istudque saltem observandum est,
fictos fuisse subinde, quorum injuria temporum haberi
non poterant vultus, quale in Homero evenisse Plinius
testatur, XXXV. 2. Vivos autem quod attinet, produ-
cimur eundem Plinium, qui de M. Varrone agens, ejus
viventis effigiem in Asinii Pollionis Bibliotheca
locum invenisse confirmat, VII. 30. Conf. quæ de Tra-
jano Junior Plinius d. l. Placuit consuetudo isthæc ad
nostram ætatem, qua imagines pictas & fictas, sed illas
tamen maxime, ac eas quidem doctorum præcipue Vi-
rorum, sive vivant illi adhuc, seu mortui sint, condi in
Bibliothecis & conservari videmus. Ejus rei exempla
commodius infra referentur, saltem hic observamus i-
stud, fuisse quosdam temporibus nostris adeo mode-
stos nimis, ut depingi & in Bibliotheca publica videre
semet ipsos, probro sibi ducerent. De Paleotto, Vel-
fero & Pinello Chioccus, pictura exprimi viventes se de-
dita opera vetuisse, cum id vanitati ingenii & ambitioni
adscribi deberet. Vid. Saubert: *Orat. II. de Biblioth. Norica*
p. 97. Consentitque, quod Pinellum attinet, Gassendus,
quando *in Vita Peirescii: Hoc uno*, scribit, *ipsi (Peirescio) du-*
rus fuit, quod sui effigiem constantissime denegavit, pro eo, quo
omnibus aliis ardentissime flagitantibus denegaverat instituto.
Et Peirescius tamen, ut alios non nullos, sic illum nescientem pin-
gi procuravit, conducto artifice, qui ipsius vultum e clandestino
spectaret. L. I. p. 66. Edition. Hagiens: in 12. Ubi adducitur
etiam Velferi responsio, quam Occoni imaginem peten-
ti dedit. Quanquam de Pinello Gualdus, Encomiastes
ejus,

ejus, ubi amicitiae mutuae & inter ipsos sacrosanctae semper habitae mentionem facit. *Hinc illa, subdat, deliberatio curaturos nos aliquando, ut pictor quispiam insignis nos in tabula iconicos delinearet, apposito videlicet emblemate aliquo, iudice futuro apud posteros amicitiae nostrae.* Vid. *Vitae a Baresio collectae* p. 335. Idem Gvaldus debere se praedicat iconicam Pinelli imaginem Cosmo duci Acheruntino, quam ipse alias nemini non pernegasset. Placet ipsa Gvaldi verba exp. 367. 368. hic addere: *Impetravit hoc, inquit, à patre Cosmus, cum primum Patavium venit, eo consilio, ut Neapolim abduceret. Cum enim Jo. Vincentius adolescentem animadvertisset indolis magna, maximeque in literis arbitraretur profecturum, si vixisset, ipsum amare supra affinitatem coepit, eo usque ut discedentis imaginem penes se detinere deliberaret, absentis utique desiderium lenituras. Non renuit ille, exposuit tamen, esse sibi in votis patris imaginem, quando patrum non liceret, Neapolim apportare secum, ut patri cognatisque hac saltem ratione obtemperatum iret. His auditis, abnuere Jo. Vincentius, haud commissurum se unquam, ut gloriolam captasse eo facto videretur, tum demum à patris constantia metuens petitioni suae Cosmus, obtestari coepit admonereque, videret, quid ageret, certum sibi esse, nisi invicem exoret, non stare promissis. Praebuit ille se difficilem diu, annuit tamen, & adolescentis optimi precibus iconem suam est elargitus. Pictor huic rei adhibitus, Franc. Appollodorus Venetus, Patavii jam diu habitans, cujus in ea arte studium ad antiquorum artificum laudem proximè accedit. Hic nobis penicilli ductu Pinellum Ducem ipsum & Aicardum in tabulis, quas ego adservo, suavissimum amicitiae nostrae monumentum, ita expressit, ut nihil ultra desideret, qui illos de facie norit. Et hinc Studiosis fere omnibus (quotquot in Italia novimus) oblata nobilis occasio, bibliothecas & Musea ornandi Jo. Vincentii Pinelli imagine &c. &c. Scribit ipse*

C

ad

ad Pinellum Scaliger, paucis se imaginem suam concedere, & si qui impetrarint eam, ab invito expressisse, Vid. *Vitam Pinelli* p. 356. De Erasmo itidem refertur in *Vita ejus*, extortum vix amicis precibus, ut se pingi pateretur, apud Batefium p. 190. Similiter Theodor. Gattackerus necessariorum precibus nunquam adduci potuit, ut effigiem suam penicillo exprimi pateretur, ceu repetit hæc ex vitæ ejus scriptore Saldenus de *Libris* L. I. p. 58. De Scioppio Thomas Bartholinus de *legendis libris* Dissert. II. p. 65. Adduci nunquam potuit, quanquam sæpe ab amicis rogatus, ut effigiem suam vel coloribus pictorum, vel ariscalatorum committeret: nescio an fascini metu, quod adversariorum, quos & magnos & multos habuit, prestigias timeret. Sed redeundum est in orbitam.

Imagines in
qua Biblio-
thecæ parte
positæ.

XIII. Imagines, de quibus agimus, minores pluteis plerumque ante suos quasque libros impositas fuisse, arbitratur Lipsius d. l. adducitque eam in rem Juvenalis versum:

Et jubet Archetypos pluteum servare Cleanthas.

Conf. Edm. Figrelium de statuis veterum c. 24. qui cum Lipsio consentit. Favet illis Cicero, qui *L. IV. ad Atticum* ep. 9. *Malle se*, scribit, in Bibliotheca Attici, in illa sedecula, quam habeat sub imagine Aristotelis, sedere, quam in istorum (Pompeji & Crassi) sella curuli. Ita vero rite assignata est ista imaginibus sedes, cum spatium, quod libris debetur, non facile surripiat, & in codicum perlustratione neminem moretur, neque, quod potissimum, quam eosdem lucem capere oportet, intercipiat. Possunt pluteorum sive Repositoriorum, quæ vocant, lateribus, quando nimirum libero loco constituta isthæc, ut circumiri queant, imagines etiam affigi. Neque minus eleganter Bruxellis in Patr. Jesuitarum Bibliotheca, fenestrarum lateribus depictæ minoribus tabulis eruditorum effigies, impositis, in superiori fenestræ cujuslibet parte, eruditorum patro-

patronis, affixæ sunt, ceu ex ore Viri cujusdam Excellen-
tissimi didici, quin imo vacui Bibliothecarum parietes iis-
dem decore interdum replentur, ut non opus sit adeo,
quale fuit Keckermanni consilium, picturas & tabulas
cum exoticis & rarioribus naturæ operibus peculiari
prope Bibliothecam domicilio, quod *Θαυματοτα-
μειον καὶ ἔξωτινοταμειον* appellat, includere. Vid
Cappelli *Lectio. Bibliothecar. Sect. III. Aa. 4.*

XIV. Tali vero imaginum collectione orna-
mentum quoddam gratiamque Bibliothecis conciliare
nisi sunt, quibus placuit institutum istud. Et recte qui-
dem dubio procul. *Nam si palestra, que corpus adjuvat, tan-
ta impensa in plerisque urbibus statuitur, quanto magis Biblio-
theca ornanda erit? Que pabulum mentis bene instituta est, &
exercitatio animi ingenui, verba sunt Fr. Junii de Institut.
Reipubl. L. VIII. tit. 15.* Veterum in ornatu tali curam tan-
git Lipsius *Syntagmat. de Bibliothec. IX.* & multum lau-
datur Alexander VII. Pontif. quod, cum in Archigy-
mnasio Romano Bibliothecam conderet, non multitudi-
ne tantum & varietate voluminum mentes erudire, sed
operis etiam magnificentia oculos voluerit allicere, ad-
jeceritque inde insignem iconum & tabularum ornatum,
quo legentium animi, intermisso studio, honeste oble-
ctarentur. Vid. quæ ex descriptione Archigygnasii i-
stius ab Italo quodam facta d. apud Spizelium *dissertat.
Arcanis Bibliothecar. premissa §. VI.* Aliud intendebat Pi-
nellus, de quo Gualdus memorat, quod *qui illaudata
περιεργία ducti, nullius pretii homines Bibliothecam ipsius vi-
dere affectassent, sufficere dicitaverit, commonstrari iis imagi-
nes illustrium Virorum, quarum decurias aliquas asseruaverit; ad-
dit Gualdus: Invisenti sibi Pisarensem Ducis Urbini Bibliothec-
cam refertam optimorum librorum copia, admirantiq; quod esset*

Causæ pos-
nendi imagi-
nes & Bibli-
othecarum
ornamen-
tum

ornamentorum, tabularum videlicet signorumque inanis, Bibliotheca praefectum respondisse, dedita opera id factum, ut ne illuc convolarent, qui re literaria non afficiuntur; multos enim bibliothecas inspectare, ut oculos, non ut animum oblectent. In vita Pinelli p. 336. At enim vero tenendus est hoc in studio modus, cavendumque, ne scena fiat, qui libris conservandis datus fuerat locus. Ridet Seneca privatos, qui libros in apparatus, ac exquisita ista & cum imaginibus suis descripta sacrorum opera ingeniorum in speciem & cultum comparant, de Tranquillitate animi c. 9. Lipsius vero, cum I. fidoro, aurea lacunaria, cum auri fulgor oculos hebetet, plane improbat, & pavimentum e Caristii marmore constructum, quia viriditas visum reficit, commendat, Syntagmat. c. 9. Conf. de hoc colore Patricius d. supra l. B. Morhofio picturæ, ad rem literariam non pertinentes, displicent, Polyhistor. Literar. L. I. c. 5. p. 34. Et notari meretur omnino apparatus plane scenicus Bibliothecæ istius, quam Cresollius, magnificis instrumentis, supellectile pretiosa, nitidissimis loculamentis, mirabili lampade, insigni horologio, lectulo etiam & grandi speculo instructam, in idea descripsit, petiturus e speculo isto occasionem totius de actione Oratoria Disputationis. Vacation. autumnal. L. I. c. 6. ad 12. Concludo thesin verbis Magni Conringii: *Ut optime matrona olet, quæ non olet, ita elegantissime ornata Bibliotheca est, quæ ineptiis & luxu ornata non est, contenta scilicet nativa quasi librorum suorum pulchritudine, de Biblioth. Augustap. 84.*

β Memoria
Claror Vi-
rorum & ex-
citatio po-
sterorum ad
virtutem,

XV. Potuit eadem ratione conservari Virorum illustrium memoria, sancte & cum pietate perpetuo colenda; potuit leniri dolor ex obitu eorum, vel desiderium ex absentia ortum, quandoquidem

*Omne reddit pictor orbi,
Mors quod atra sustulit.*

ut

ut habet versus vetus Trochaicus apud Scheffer. *Libr. de arte pingendi p. 30.* allegatus, & quia *secunda fors cecidit artificibus nostris dare famam rebus*, iudice Pacato, in *Panegyrico Theodosio dicto c. 44.* Inde Varronem pariter Plinius celebrat, quod, insertis voluminibus suis imaginibus, immortalitatem dederit viris, muneris istius inventione etiam Diis invidiosus, XXXV. 2. Habent itidem hoc imagines, ut excitent latentes igniculos & semina, addantque stimulos ad faciendos in virtute & doctrina profectus. *Sepe audiui Q. Maximum, P. Scipionem, praeterea civitatis nostrae praeclaros viros solitos ita dicere, cum majorum imagines intuerentur, vehementissime sibi animum ad virtutem accendi*, scribit Sallustius, *prae fat. ad Bellum Jugurthinum.* Et egregie prorsus Seneca: *Quidni ego magnorum virorum & imagines habeam incitamenta animi, & natales celebrem.* *Epistol. LXIV.* Unde recentiori etiam aëvo Laurentius Pignorius Musei sui ostio hos versus inscribi curavit:

*Sidera doctrinae hic fulgent dignissima caelo,
Quae placidam illustrant non laevo lumine vitam:
Selige tu tibi, quae instillent virtutis amorem,
Ut ne oculos tantum pictura oblectet amicos.*

Vid. Tomasinus *de Bibliotheca & Museo Pignorii*, p. 19. Mirum, cum apud Turcas nullum pene honestis artibus picturaeve pretium sit, Mahometem tamen, famosum ipsorum Monarcham, adeo hoc studio fuisse incitatum, ut gentium prope omnium Reges, rerum bello gestarum fama inclytos, versis in linguam Turcicam historiis non modo scriptis, sed imaginibus excellenti pictura expressis, representari, sibi curaret, impetrato a Venetis ad id munus Gentile Bellino, pictore praestantissimo, ut gravibus exemplis magis ac magis ad extendendam famam accenderetur, quae ita refert Jovius apud

Becmann.

Becmann. *Histor. Orbis Civil. c. XI. p. 750.* Enim vero pictura adeo in intimos affectus penetrat, ut ipsam vim dicendi nonnunquam superare videatur, quam etiam ob causam cum Poesi ipsa & Eloquentia passim comparatur. Neque inelegans est observatio Felicis Fabri, Ulmenfis Monachi, viguisse ipsam cum eloquentia & cecidisse cum eadem: *Revixit, inquit, L. I. Histor. Svedor. c. 8. scientia & eloquentia, & ex consequenti, quaque ingeniosa artes, ut pictura & sculptura. Amant enim se artes hæc adinvicem. Ingenium pictura expetit. Ingenium eloquentia cupit non vulgare, sed altum & summum. Mirabile dictu est, dum viguit eloquentia, viguit pictura, sicut Demosthenis & Ciceronis tempora docent, postquam cecidit facundia, jacuit & pictura, apud Hachenberg. in Germania media, dissert. VI. p. 199.* Liqueat ex his, quemadmodum non alio rectius loco imagines corporum, quæ animi vocamus domicilia, erigendæ sunt, eorum quidem, qui doctrina literisque inclaruerant, reliquerantque libros, ingenii sui monumenta & fœtus, quam in Bibliothecis; ita nec melius easdem ad stimulos & incitamenta posterorum ullibi potuisse collocari, quam in loco hujusmodi conspicuo, quique maxime frequentatur.

γ) Ipsorum artificum honor & decus, ubi de illis, qui vitas pictorum scripserunt.

XVI. Quis vero neget, mereri ipsosmet artifices, ut tabulæ ipsorum reponantur in Bibliothecis, tanquam artium omnium elegantiorum theatris. Quod enim eruditus libri sunt, id pictori perito tabulas esse, merito arbitramur, ea nimirum monumenta, in quibus superstes sit, famæque sustineat perennitatem. Eleganter Bullartus in *Prefat. ad Academiam suam: Un peintre celebre a de l'étude aussi bien que l'artifice. L'histoire & la fable se representent par le pinceau aussi bien, que par le plume, & il n'est pas moins agreable de voir la Gygantomachie depeinte dans*

dans le Palais de Mantoue par Jules Romain, que de la voir de-
crite dans les vers d'Ovide. Ac meritorum quidem illo-
rum rationem esse habitam non dubitamus Sane Joh.
Holbeinii, celebris superiori seculo in Helvetia pictoris,
imagines & tabulæ, non minus ad Basiliensis Biblio-
thecæ, quam ipsius Holbeinii decus conquistæ sunt,
quas ex vita ejus Encomio Moriaë, quod cum Com-
mentariis suis & figuris Holbeinii Basileæ Ao. 1676.
edidit Gerard. Listrius, præmissa, infra recensebi-
mus. Neque facit non ad honorem Holbeinii, ejus-
dem Opera quædam in Pinacotheca Regis Christi-
anissimi, tum in Thesauro Cæsareo Vindobonæ, tan-
quam singularia quædam *κειμήλια* servari, Vid. *Vitam*
Holbeinii d. l. qualia vidisse se Londini in Anticamera Re-
gis imaginem Henrici VIII. & liberorum ejus referentia
Patin *Relation des voyages* p. 170. in Pinacotheca vero Ducis
Florentini inter ceteras celeberrimorum Italiaë artifi-
cum tabulas Lassel *Voyage d'Italie Tom. I. p. 197.* me-
morant. Patina quoque, nobilissima Virgo, veraque Ita-
liæ suæ Minerva, familiam Mori abs Holbeinio depictam
inter reliqua Parentis sui monumenta deprædicat, in *Tab-*
ellis selectis, quas superiori anno Patavii edidit, p. 190. Av-
tographorum Leonardi Vincii, pictoris celebratissimi &
inter bracchia Francisc. I. Galliaë regis demortui Volu-
mina XII. Bibliothecæ Ambrosianæ, quæ Mediolani est,
dicavit Galeatius Archonatus, in cujus rei & generosæ
Archonati mentis, qui Jacobi I. Angliæ regis ingentes
pro uno volumine promissiones repudiaverat, memo-
riam, in pariete Bibliothecæ istius hæc expressa est in-
scriptio:

LEO:

LEONARDO. VINCI.
MANU. ET. INGENIO. CELEBERRIMI.
LUCUBRATIONUM. VOLUMINA XII.
HABES. O. CIVIS.
GALEAZ. ARCHONATUS.
INTER. OPTIMATES. TUOS.
BONARUM. ARTIUM. CULTOR. OPTIMUS.
REPUDIATIS. REGIO. ANIMO.
QUOS. ANGLIÆ. REX. PRO. UNO. OFFEREBAT.
AUREIS. TER. MILLE. HISPANICIS.
NE. TIBI. TANTI. VIRI. DEESSET. ORNAMEN-
TUM.

BIBLIOTHECÆ. AMBROSIANÆ.
CONSECRAVIT.
NE. TANTI. LARGITORIS. DEESET
MEMORIA.
QVEM. SANGVIS. QVEM. MORES.
MAGNO. FEDERICO. FUNDATORI.
ADSTRINGUNT.
BIBLIOTHECÆ. CONSERVATORES.
POSUERE.

ANNO. M. DC. XXXVII.

Vid. Mabillon *Musei Italici P. I. p. 12. 13.* Inter pretiosæ
regiæ Parisiensis Bibliothecæ memoratur Oppianus,
Angeli Cretensis manu eleganter scriptus, & in mar-
gine ipsius animalium imagines, de quibus apud auto-
rem mentio, ab Angeli filia depictæ, quæ obiter hic re-
petimus ex *Scaligeranis p. 11.* Nolo jam excurrere in tra-
ctationem de honore arti pictoriæ olim ejusque professo-
ribus dato, quando, Plinio teste, ea quidem in libera-
lium numerum recepta, *XXXV. 10. Conf. Scheffer. de Arte
pingendi §. 6.* His vero Imperatores magnis subinde Pri-
vile-

Privilegiis prospexerunt *Vid. L. 8. C. de metat. & epidem. Libr. 12. & L. ult. C. Theod: de excus. artif. libr. 13. tit. 14.* Illud observo, dignos oppido esse insigniores artifices, quorum memoria non eo solum, de quo jam agimus, modo, sed descriptis seorsim etiam vitis conservetur, quicquid dicat Patricius apud Vossium *de arte historica c. 17.* Est illud Morhofii votum, ubi de Vi-
tarum scriptoribus agit, *L. I. Polyhistor. Literar. c. 19. p. 231.* Italorum hac in re studium, præcipue autem Georgii Vasari & Caroli Dati libros laudat; quibus addendi sunt Raphael Soprani, qui Ao. 1674. *Vitas Sculptorum, Pictorum & Architectorum Genuensium* Italice edidit, Carolus Cæsar Malvasia, cujus *de pictoribus Bononiensibus* opus laudant Mabillon. *Musei Italici p. 202.* & Leti *Italia Regnante P. III. L. II. p. 114.* nec non liber, qui 1641. sub titulo *Minervalia Bononiensia* prodiit. Laurentii Legati scriptum *de pictoribus & calatoribus Cremonensibus* recenset inter alia ejus Opera Leti apud Morhofium *L. I. c. 18. p. 213.* Franc. Junium pictorum omnium vitas integro systemate describendas parasse, confirmat Morhofius, oculari testis, *p. 231.* cum quo ceu non absque ratione haud adeo sollicitos esse ea de re Germanos nostros querimus; ita multas debere nos gratias profiteamur Joachimo Sandrarto, qui in *Academia sua artis pictoriae* quorundam nostræ gentis pictorum famam ivit conservatum. Vid. de opere illo *Acta Eruditor: Anni 1683. p. 418.*

XVII. Jamque adeo ad ipsas demum Bibliothecas devenimus, quas prout sumtu magno, nec levi industria antiqui condiderunt, ita in comparando isthoc earum ornamento, non parum fuere diligentes. Asinii Pollionis, *Romæ illud inventum*, scribit Plinius, *ex auro argenteoque in Bibliotheca illos dicare, quorum immortales animæ in iisdem locis ibi loquantur XXXV. 2.* Aristotelis in Attici

Exempla Bibliothecarum ornatarum antiquiorum.

D

Biblio-

Bibliotheca depicti, mentio apud Ciceronem *L. IV. Epistol. 9.* Tiberium vero, cum Euphorione, Rhiano & Parthenio Poëtis admodum delectaretur, scripta eorum & imagines publicis Bibliothecis inter veteres & præcipuos autores dedicasse, narrat Svetonius, in *Vita ejus c. 70.* Siliï Italici mortem, vitæque characterem & studia describens Plinius: *Multum ubique librorum, ait, multum statuarum, multum imaginum, quas non habebat modo, verum etiam venerabatur, Virgilii ante omnes, cujus natalem religiosius, quam suum celebrabat. L. III. Ep. 7.* qui itidem *L. IV. Ep. 28.* Julium Severum rogat, ut in Herennii Severi gratiam Cornelii Nepotis & Titi Cassii imagines exscribi curet, quod eas Herennius magni æstimet ponere in Bibliotheca sua. Martialis autem, Epigrammate ad Stertini-um scripto, quam gratum fuerit sibi, quod imaginem suam in Bibliotheca aliis non obscuris Viris jungere voluerit, clarissime testatur, *L. IX. Epigr. 1.*

Recentiorum & quidem Italico-
rum.

XVIII. Sed properandum est ad nostræ ætatis exempla, subitque contemplationem primo statim loco Bibliotheca Vaticana, quam Sixtus V. Romanus Pontifex brevi temporis, at longæ gloriæ & magnificentiæ cursu erexit; Urbanus autem VIII pretiosis Heidelbergensis spoliis auctam vidit & ornatam. Magnum istius spatium picturæ variæ & inscriptiones occupant, nimiaque sua multitudine risum subinde movent justis rei Bibliothecariæ æstimatoribus. Vid. Conring. *de Biblioth. Augusta p. 84.* Depicta ibi sedecim Ecclesiæ Concilia ab una, & ab altera parte celebriores Orbis Bibliothecæ, ac homines præterea, primi literarum inventores, Adam, filii Sethi, Abraham, Moses, Esdras, Mercurius Trismegistus, Pythagoras, Chrysoftomus, Hieronymus, Christus & Pontifex. Vid. Antonius Cicarella *in Vita Sixti V.* apud Made.

Maderum inter libellos Bibliothecarios p. 95. Mutius Panfa in libro: *Ragionamenti della libraria Vaticana*, Angelus Rocha, Panvini compiler, in *Historia Bibliotheca Vaticanae*, quos citat Morhof. L. I. c. XVII. p. 195. Proximum a Vaticana locum Ambrosianæ Mediolanensium assignat Mabillonius, tum ob ædificii elegantiam, tum ob librorum multitudinem, ornamenta insuper & facilem accessum, *Musei Italici P. I. p. 11*. Struxit eam Federicus Borromæus, & ab Ambrosio, Mediolanensis civitatis Patrono, denominavit, cui postmodum accessio quædam facta est exigua Magni Viri Vincentii Pinelli librorum parte, qui ex horrendo naufragio & immani piratarum truculentia servati fuerant. Vid. de fato Bibliothecæ istius *Gualdus in Vita Pinelli p. 372*. Continet autem Ambrosiana peculiari Museo codices MSCtos varios, cumque illis selectas Clarorum Virorum imagines, teste Mabillonio *d. l. & Lasselio in Itinerario suo Italico P. I. p. 144*. Venetiis eminet præ aliis Bibliotheca S. Marci, Cardinalis Bessarionis magnificentia codicibus multis, Græcis & Latinis, insigniter referta. Ejus statuas & imagines laudat iterum Mabillonius *d. l. p. 33*. alterius vero, quæ S. Antonii dicitur, & a Cardinale Grimano posita est, Tomafinus in libro *de Bibliothecis Venetis publicis & privatis*, qui Ao. 1650. Utini prodiit. Bibliothecam S. Augustini apud Patavinos D. Thomæ, Alberti M. & Cardinalis Cajetani effigies inter alias ornant, referente eodem Tomafino *in Prefat. ad librum de Bibliothecis Patavinis, apud Mader. d. l. p. 61*. Ferrariensi Bibliothecæ non tantum ex variis MSCtis codicibus, sed ex rarissimis quoque antiquitatis reliquiis, statuis & tabulis multum pretii accedit. Vid. Lomeier *de Bibliothec. c. 10. p. 235*. Thefauros illos plerosque collegit Pyrrhus Ligorius, Patri-

cius Neapolitanus, cujus, ut hæc addam velut in transi-
tu, Taurini in Bibliotheca insigni extat opus XXVI.
Voluminibus constans, quorum in primis exprimuntur
& Italice explicantur numismata latina & Græca,
tum variæ inscriptiones & statuæ repræsentantur, una
cum Dictionario Geographico in VI. volumina distribu-
to. Emitopus istud Emanuel I. Sabaudia dux, octode-
cim millibus ducatorum, teste Mabillonio p. 8. Senis,
ad latus Ecclesiæ Cathedralis, Bibliotheca est depicta,
continens eleganti ordine res gestas Æneæ Sylvii, Pon-
tificis postea Romani, sed facit librorum, quæ ibi est,
penuria, ut in admirationem ejus nemo facile abripia-
tur. *V. Lomeier p. 240.*

Escorialien-
sis in Hispa-
nia.

XIX. Magnificum est, & stupendum plane, quod
Philippus II. Hispaniæ Rex in memoriam victoriæ ad-
versus Gallos obtentæ in Escuriali ædificium extruxit,
cujus partem non minimam Bibliotheca occupat, in lon-
gitudine centum octoginta quinque pedes, & in latitudi-
ne triginta duos habens. Pavimentum ejus, parietes &
plutei marmore & auro undique splendent, visuntur-
que passim diversarum artium ibi imagines. *Habet Bi-
bliotheca tria diversa conclavia, in quorum primario omnes de-
picta videntur facultates, ad pedes autem cujusvis picturæ ejus
facultatis libri omnes concinno ordine locati sunt, omnes inau-
rati, ejusdemque compactura. Ibidem ingens etiam positus est
liber, in quo omnis generis animantia, quæ in universo terra-
rum orbe usquam conspecta sunt, suis coloribus adumbrata con-
spiciuntur. Alterum conclave meros continet MSCTos libros
Latinorum, Græcorum & Hebraicorum Theologorum, quibus sin-
gulis autorum suorum imagines præpositæ sunt. Similiter & terti-
um solis MSCTis refertum est, variorum autorum ac faculta-
tum, puta historicorum, poëtarum, artificum, variarum etiam
lingua-*

lingvarum. Quibus similiter & sui autores, quantum fieri potuit, ad vivum depicti adjuncti sunt; Verba sunt Quadi ex Enarrat. Geograph. L. VII. adducta apud Conring. de Bibliothec. Augusta p. 80. Caroli V. Philipporum II. III. IV. cerni præterea hic imagines, nec non Johannis Austriaci, cum duabus laternis, quibus in magno prælio navali, quod Ao. 1671. commissum fuit, usus est, testatur Lomeier c. 10. p. 270. 271. Conferat, cui ad manus est liber, descriptionem Bibliothecæ Scorialensis, quam Museo suo Ao. 1636. edito Claudius Clemens subjecit, teste Morhofio L. I. c. XVII. p. 191.

XX. In Germania nostra præcipua est Bibliotheca Vindobonensis, provida Maximiliani II. cura instructa, & sub sequentium Imperatorum magnificentia ad tantam gloriam perducta. Ejus Historiam & Catalogos vastis Commentariis adornavit Petrus Lambecius, celeberrimus Polyhistor, in quorum L. I. P. I. quæ est Epistola ad Slusium, Consiliarium Electoris Colonien- sis, de itinere suo per Italiam & præfectura Bibliothecæ istius f. 68. ubi de accessione Bibliothecæ Fuggerianæ per Matth. Mautherum, Canonicum Viennensem, facta, agit, inter alia Fuggeri quoque imaginem secundum justam corporis magnitudinem depictam pervenisse ad illam scribit; Carolus vero Patinus picturas miniatas, Ducum Burgundiæ munus, tum alias abs Rubenio, Raphaele, Durero cœptas, vidisse se scribit, *Relation des Voyages &c.* p. 12. Sequitur illam Augusta, quæ est in arce Wolfenbüttelensi, singulari Augusti Principis diligentia & regiis plane sumptibus ad justam maturitatem erecta. Ejus admiranda peculiari ad Illustr. Baronem a Boineburg epistola explicat Conringius, in qua tamen si instructam neget eam ab iis deliciis, in quibus quarun-

Germani-
carum

dam unica fere laus ponitur, easque luxum merum & insaniam vocet, hominum non studiis sed superbæ ostentationi Bibliothecas condentium, p. 83. idem tamen p. 84. imaginibus honorem suum libenter defert, fuisseque sibi eas, procul adhuc ab hominum literis illustrium confortio viventi, quasi Miltiadis trophæa, scribit, & habere Augustam imaginum multis voluminibus ære expressarum affatim, confirmat. Imo vero habet eadem etiam extra volumina Lutheri effigies plurimas & Mazarini insuper Cardinalis, ex cujus Bibliotheca Thesauros possidet insignes, Erasmi insuper, tum & Rosenmülleri, celebris Musici, ad pluteum eum, in quo Musicalia ipsius asservantur. Paulinæ Bibliothecæ, quæ est in hac Academia, historiam peculiari Oratione Ao. 1676. texuit B. Fellerus, solertissimus istius per aliquot annos Moderator. Ea, præter Professorum Almæ hujus, qui per hos triginta annos potissimum docuerunt, effigies, tabulas habet Electoris sui Jo. Georgii III. heroicam faciem, Gustavi Adolphi, Svecorum Regis, & Franc. Ranzivillii, qui Ao. 1629. fasces Academicos hic gessit, Theologorum insuper summorum, Lutheri, Chemnitii & Gesneri; Polyhistorum, Justi Lipsii, Barthii, Reinesii & Daumii; Philosophorum, Copernici & Keckermanni; tum Musicorum itidem celeberrimorum, Herm. Scheinii ac Wernerii Fabricii vultus exhibentes. De Norica Saubertus *Orat. II. p. 97. Gratulamur & huic Musarum & Apollinis templo, quod ex optimorum artificum manibus effigies Homeri, Erasmi, Lutheri, Phil. Zafii, Donelli, Palma, imo Augustissimorum Regum, Principum, Comitum, Baronum possideat.*

Basileensis
in Helvetia.

XXI. Ex Basileensi apud Helvetos Bibliotheca memorare jam placet istas tabulas, quas læva Johannis Holbeinii manus confecit. Recensentur vero in vita
Holbei-

Holbeinii, quam Gerard. Listerius Moriae Encomio, cum Commentariis suis & figuris Holbeinii Basileae Ao. 1676. edito, praemisit hoc ordine .1. Corpus Domini nostri J. C. mortui jacens. 2. Caena Domini nostri cum Apostolis. 3. alia Caena J. C. in Linteo picta. 4. Christus columna alligatus a carnificibus irrisus. 5. Tabella lignea utrinque picta; hinc Ludimagister duos adolescentes docet, alterum legere, alterum scribere, illic idem Ludimagister puerum docet literas A. B. C. 6. Imago obliqua Erasmi, scribentis Paraphrasin in Evangelium D. Marci. 7. Imago ejusdem minor circularis. 8. Imago Bonifacii, Amerbachii J. C. 6. effigies mulieris sedentis, puellam gestantis, puerumque manu foventis, illam dicunt Holbeinii conjugem, hos vero liberos. 10. effigies nobilis mulieris Lusatia, cum puero ludentis 11. effigies formosa mulieris, cum hac epigraphe: LAIS CORINTHIACA 1526. 12. Adamus & Eva εν πρωτομυη 13. Tabella dua juncta, colore albo & nigro picta, quarum altera Christum refert, sedentem in porticu eleganti, nudum, spinis coronatum & mœrentem, altera B. Mariam Virginem, orantem in templo. 14. duo capita Sceleta. 15. Imago Jo. Holbeinii biretorubro, veste alba &c. &c. Conf. Carolus Patinus Relations des Voyages p. 122. seqq. Ubi de Museo, abs Erasmo & Amerbachio fundato, quod Ao. 1661. ad Academiam Basileensem pervenit, prolixè agit. Meminit quarundam etiam Burnetus in Itinerario suo p. 251. edit. German. Ipsius vero Holbeinii merita recenter collaudavit Bullart l'Academie des sciences & des arts Tom. II. L. VI. p. 411.

XXII. Oxoniensis in Anglia Bibliotheca Bodlejana dicitur à Bodlejo, primo ejus fundatore. Magnæ famæ est & nominis, postquam Thesauri ejus ex editis Jamesii & Thom. Hyde Catalogis innotescere cœperunt. Bodleii statua inter alias ibi extat, transmissa eum in finem Oxonium a Thom. Sackvillo. Vid. Wood Antiquitat.

Oxonienſis
in Anglia.

Oxoni-

Oxonienſ. L. II. p. 53. qui itidem L. I. p. 342. Imaginis Caroli I. Regis ad illam perlatae mentionem facit. Ei legavit Bibliothecam ſuam & marmora rariffima Joh. Seldenus, in cujus rei memoriam ſtatua eſt ipſi poſita Vid. Humfred. Prideaux *in Praefat. ad Marmora Oxoniensia & Wood d. 1. L. II. p. 53.* Servantur praeterea in peculiari ad latus Bibliothecae Camera imagines doctiſſimorum Virorum, Th. Mori, Scaligerorum, Caſaubonorum, Grotii, Uſſerii, Pauli Sarpii, cum adſcriptione: Concilii Tridentini Eviſcerator, Jo. Hevelii, Galilaei &c. Thomae Bodleii effigiei praeter alia adſcripti verſus:

*Thomae Bodleii, quicquid mortale, tabella,
ingentemque animam Bibliotheca refert.*

Quae ita ex literis Amici Londini ſcriptis didici.

Batavica-
rum.

XXIII. Inter Batavas Lugdunensis eminent cum Ultrajectina. Illa quidem Gvilielmo Auriaco Principi debet natales ſuos, & inſigni Clarorum Virorum, Joh. Holmani, Secundi, Jos. Scaligeri liberalitate, tum etiam codicum Golii & Erpenii, nuperque admodum Voſſianae Bibliothecae acceſſione in molem ſuccevit elegantem. Ornamenta habet effigies Principum Auriacorum, Gvilielmi conditoris, & Mauritiſ filii ejus, inde Profeſſorum aliquot, tum in tabula paſſus decem & ſeptem longa Urbem Conſtantinopolin, admirando artificio calamo pictam. Vid. Meurſius *in Athenis Batav. L. I. c. XIII. p. 37.* Hanc in choro Templi D. Johannis Huberti Buchelii conditoris ſui imaginem ad ſempiternam beneficii ſibi exhibiti memoriam conſervare, docet Lo-

meier de Bibliothec. c. 10. p. 255.

Exempla Bi-
bliothecaru
privatarum,
quas Barbe-
rinus, Pinel-

XXIV. Iſtae ſunt Bibliothecae publicae, quas com-
memorare hic operae ratus ſum pretium. Dum vero
privatim etiam nonnulli & in ſuos potiffimum uſus Bi-
bliothecas erigere ſolent, iisdem ſubinde etiam orna-

tum

tum petunt ex imaginibus Clarorum Virorum tabulis-
que aliis. Et meretur hoc studium benignam omnino
interpretationem, si stet intra modum, neque cum alio-
rum invidia familiari rei nimium importet detrimen-
tum. Pinellus enim alias, & recte quidem, Gvaldo te-
ste in Vita ejus, non ferebat privatorum in coacervan-
dis nummis, gemmis, naturæ rarioribus, insaniam, opes
suas in fortunarum suarum damnum exhaurientium.
Miranda hic cum primis est Franc. Barberini Cardina-
lis magnificentia, de cujus Cimeliotheca jam supra n. IX.
sermo nobis fuit. In Bibliotheca vero *incertum, utrum sit
admirabilior amplitudo & ornatus, an nucæ materia sculptura,
columnis & coronis distincta, an pluteorum undeno ordine dupli-
cem per ambulationem recurrentium concinnitas, an vero vo-
luminum innumerabilis copia, prout hæc refert Königius in
Dissertat: de studiis Virorum illustrium in condendis Bibliothecis,
apud Capellum Lectio. Bibliothecariar. Sect. IV. Dd. 7. Vin-
centius Pinellus, Eruditorum ævi sui facile princeps, cum
ipsi Nicolaus I. Patricius Epidauricus, Patavii diem obi-
ens Ao. 1582. non paucas Clarorum Virorum imagines le-
gasset, arripuisse dicitur hoc studium, grandique accessi-
one Bibliothecam, conclavia, atrium, ejusmodi ornatu
honestasse, morisque fuisse plerisque tum, cum libris i-
magines etiam suas Bibliothecæ ejus dicare. Celebra-
vit istas Pinelli tabulas eleganti carmine Hieronymus
Alexander Junior, cujus initium est:*

*Quæ præclara tuos ornant simulacra penates,
Heroum, Pinelle, decus, virtutis alumne?*

Vid. Gvaldum in *Vita Pinelli* p. 356. Edit. Bathesian. ubi
carmen illud totum extrat. Prorsus autem jucundum
est scire, quid contigerit ipsi aliquando, & quo usu fu-
erint Baronii & Bellarmini depictæ imagines. Nar-
ravit

Ius, a Puteo
in Italia.

ravit id Pinellus Peirescio amico suo, ex cuius ore Gassendus his verbis repetit. *Cum, inquit Pinellus ad Peirescium, summus Pontifex ante annos tres venisset Ferrariam dignati sunt illi me invisere, sed tacitis nominibus habituque dissimulato, adeo ut se Presbyteros simpliciter asseverarent. Ipse ex eorum iconibus, qui viri essent, statim cognovi, sed fingens tamen me ignorare, in eam Musei partem deduxi, in qua virorum illustrium ac ipsorum specialiter imagines erant conspicuae. Ostensa autem Baronio Bellarmini facie: Num hac imago, inquam, o! bone, socium istum tuum representat eximie? Et ostensa Bellarmino, qua Baronii aderat; Num hac quoque, inquam, socium istum tuum exquisitere refert? Ac tum illi delusos se, cum deluderent, agnoscentes, in amplexus prolapsi sunt, in Vita Peirescii L. I. p. 56. Caroli a Puteo domicilium ita laudat Mabillonius, ut præter libros & numismata, omnes fere gratias picturarum totius antiquitatis Romanæ sedem ibi fixisse, scribat, totum Virgilium totumque Terentium elegantissimis picturis expressos esse addit, magnique fieri alias inter tabellas illas septem Ecclesiæ Sacramentorum ingeniosas picturas, abs Nicolao Possino Gallo adornatas *Musei Italici P. I. p. 143.**

Peirescius,
Thuanus, Pa-
tinus in Gal-
lia erexe-
runt.

XXV. Peirescius immortalium meritorum Vir, & magnus, Morhofio iudice, librorum venator, picturarum tabularum studiosus ita erat, ut tapetum loco fuerint ipsi icones præcipuorum amicorum virorumque illustrium, Vid. vitam ejus a Gassendo scriptam L. VI. p. 490. Hinc & pictores aluit, & tabulas varias imaginesque obtinuit, quarum præstantiam dijudicare, si quis alius, maxime norat. Frequenter vero testatus est, pœnitere se maxime, quod a teneris usque annis pingendi artem non didicisset; optareque, si fieri posset, digitis duobus sinistra manus redemptam peritiam, qua dextra careret. p. 564. Statim in teneris adhuc annis habere curavit

icones

icones celebriorum Jurisconsultorum, ut cum in illorum respon-
sa interpretationesque incideret, fieret memoria tenacior ex
concepto cuiusque vultu, p. 22. Idem felicitati sibi vertebat,
habere simul Claudii Salmasii, Petri Puteani, Hieronymi Bi-
gnoni aliorumque amicorum icones p. 288. Eadem indu-
stria summorum Virorum imagines Thuanus conges-
sit, cujus unius laus fuit, conficere numeris omnibus
absolutam Bibliothecam, quale est de eo iudicium Ca-
sauboni in *Epistol. ad ipsum* p. 299. edit. *Grævian.* Catalo-
gus Imperatorum, Regum, Principum, Cardinalium,
Virorum itidem aliorum & fœminarum illustrium,
quos quidem depictos habuit in Bibliotheca sua, extat
ad calcem Catalogi Biblioth. Thuanæ, quem summo
studio edidit Joh. Quesnelius p. 531. Gvidoni Patino si-
militer voluptati fuit, Bibliothecæ suæ pari ornatu pro-
spicere, unde Erasmi, Scaligerorum, Casauboni, Mu-
reti, Grotii, Heinsii, Salmasii, Thuani, Naudæi, Lipsii
& aliorum vultus sibi comparavit. Vid. *Epistolas ejus*
Gallicas P. I. Ep. 50. p. 212. edit. nova, lætaturque inprimis,
dono sibi datam imaginem Salvatoris, pendentis in cru-
ce, ad cujus basin ipse cum conjuge sua, patre itidem
& matre, nec non Erasmo & Jos. Scaligero procum-
bens depictus erat, *Epistol. 34. p. 104. 105. Edition. prima* Ma-
resius illam ejus eam in re jure industriam commendat, *Epi-
stolar. L. I. Epistol. 34.* ubi simul imaginum doctorum Vi-
rorum, depictarum in tabulis & armariis super imposi-
tarum in Bibliotheca Richeliana facit mentionem. Æ-
mulatur in eo dubio procul studio patrem suum do-
ctissimum filius Carolus Patinus, avum certe neptis
Gabrielis Carola Patina, quæ, quantum æstimare so-
leat id genus picturas, prodidit luculento volumine sub
titulo: *Tabella selecta & explicata*, in cujus fine p. 201. ipsa

tabulam, familiam suam, patrem scilicet & matrem avumque, cum sua & sororis facie exhibentem, Orbi erudito communicavit.

Digressio de
Viris erudi-
tis, qui picto-
riæ arti ope-
ram dede-
runt.

XXVI Quando ægre tulisse Peirescium, quod pictoriam artem exercere a teneris non didicisset, supra retulimus, subeunt memoriam nunc quorundam exempli, qui tamen in literarum studiis toti essent alias, penicillo tamen arrepto, lineas subinde ducere & miscere colores fategerunt. Id de patre suo testatur Joseph Scaliger, quod herbas, in quibus conquirendis bonam facultatum partem consumserat, suapte manu vivis coloribus pinxerit, Vid. *Prima Scaligerana* p. 83. nactus in arte illa præceptorem Durellum, excellentem pictorem p. 76. Dominus de Saint Joufy cum Mechanicis disciplinis & Musica arte pictoriam exercuit, pictor adeo industrius, ut semel modo visum absens exprimere, ac reddere melius potuerit, quam quivis alius pictor præsentem. Vid. iterum *Prima Scaligerana* p. 94. Hubert Golzius cum literarum studiis picturam tam scite conjunxit, ut Daniel Rogiers Anglus hoc eum Epigrammate dignaretur:

Golzion arte parem pingendi cernis Apelli,

Sculpendique parem, culte Lysippe, Tibi,

Notitia Imperii Graji, pariterque Latini

Varroni similem Pausanieque simul.

Vid. Bullart: *Tom. I. L. II. p. 162.* Ipse de se testatur Thuanus, quod artem illam calluerit, *de Vita sua* L. I. p. 1281. Neque defuit sibi in hac Anna Maria Schurmannia, elegantiarum omnium literarumque Virgo. Ipsa effigiem suam aliquando cera formavit, ejusque occasione versus fudit sequentes:

Non

*Non mihi propositum est, humanam eludere formam,
Aut vultus solido sculpere in aere meos
Hæc nostra effigies, quam cera expressimus. Ecce
Materia fragili mox peritura damus.*

Bullart Tom. II. L. III. p. 231. Ejusdem faciem, propriis manibus depictam; vidisse se cum hoc disticho:

*Cernitis hic picta nostros in imagine vultus,
Si negat ars formam, gratia vestra dabit.*

scribit Eduard: Brovvne in *Itinerario suo P. I. L. I. c. 8. p. 24.*
Edit. German: Imo vivit hodiernum celebris inter Societatis Jesu Patres, Andreas Puteus seu Pozzo, ad miraculum & in vidiâ ipsorum artificum in pictura eruditus. Possent plura adjici, sed cum digredi placuerit solum, non opusest, ut integrum exemplorum hujusmodi Catalogum necere ingrediamur.

XXVII. Hæcque sunt adeo, quæ spectare in Bibliothecis animus erat, quibus dum finem nunc imponimus, fas est, votum addi, ut Deus, qui stator est literariæ rei & sustentator, conservet apud nos, cum literis, honestarum artium studia, & lætissimis incrementis proferat perinde, ac Viros sufficiat, qui iisdem excolendis Indies operam suam enixe navent. Curet idem ac protegat benigne Bibliothecas, & in illis, quos ex pristina ætate retinuimus, aut, quos nostra secula largiuntur, Thesauros, faciatque, ne desint unquam subsidia, quibus ignorantiam & nostræ mentis cœcitatem, ac quævis demum impedimenta eluctari, tum ipsam potissimum barbariem, ne caput efferat, profligare queamus. Exurgant viri, diuque sint superstites, qui famam sibi & studiis gloriam concilient, ætatemque suam agant in literis; ut, sive ex scriptis eos noscamus, sive depictos spectemus in tabulis, stimuli excitentur in nobis ad virtutem, lætandique semper occasio emergat. Ad-

Votum pro
artium &
Bibliothecarum
conservatione.

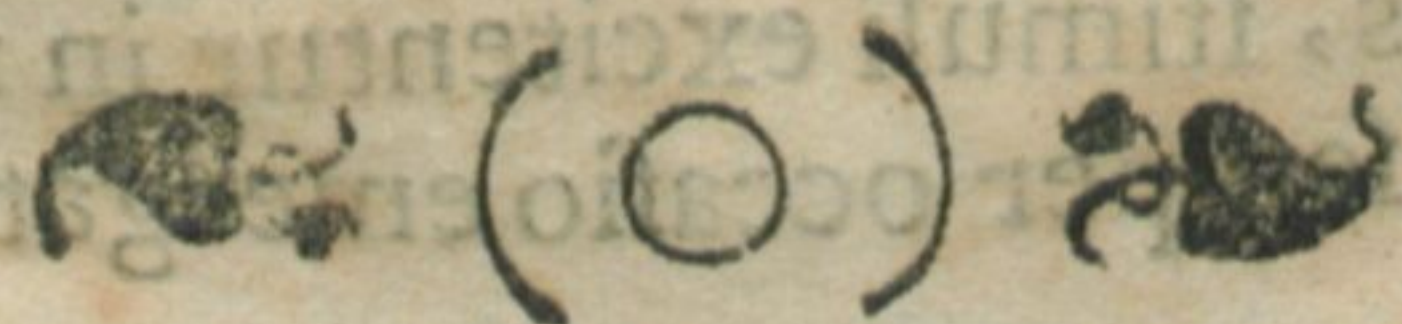
Q277a8

ADDITAMENTA.

Merito Isaac: Casaubonus in Dedicat.
Histor: Polybian: ad Henricum
IV. p. 52. Polybium omnibus
Græcorum & Romanorum Hi-
storicis ante ponit, & passim, ut in-
signem civilis prudentiæ & disci-
plinæ militaris doctorem, com-
mendat.

Cum quo nemo rectius per omnia
comparabitur, quam Thuanus,
præeunte Bœclero in Dissertat. de
utilitate ex historiæ Universalis
contextu capienda.

Præclare omnino meritis est de tot
S. Patribus Erasmus, creditque
Vossius Epistol. LXV. anteponi
posse ipsum utrique Scaligero, seu
ætatem spectes, qua vixit, seu labo-
rum merita.

1077

m

Pon Tra 8, 2x

ULB Halle

3

004 390 075

